

NAFARROAKO LURRALDE ESTRATEGIA BERRIKUSTEA.

PARTE HARTZEKO PROZESUA.

NLE-REN ZIRRIBORROAREN AURKEZPENA

Pirinioetako Lurralde mahaia

Lekua: Aezkoako Etxea, Arike.

Eguna: maiatzaren 17a

Ordua: 18:00-20:00.

SAIOAREN EGITURA

- 1.- Hasiera eta ongietorria.
- 2.- Parte hartzeko prozesuaren azalpena.
- 3.- NLEren zirriborria aurkeztea.
- 4.- Galderak eta ekarpenak.

Pirinioetako lurralde-bileraren helburua Nafarroako Lurralde Estrategiaren zirriborria aurkeztea eta horri buruzko galderak eta ekarpenak jasotzea zen.

Garrantzitsua da adieraztea zirriborriaren inguruko parte-hartze prozesu hau prozesu osoaren fase bat dela, eta informatzeko eta parte hartzeko beste une batzuk ere daudela. Fase honetan, zirriborria da xedea, eta jasotzen diren ekarpenetan oinarrituta aldaketa ezberdinak jasan ditzake.

Garrantzitsua da adieraztea fase honetan parte hartzeko aldia ekainaren 25era arte luzatu zela, NLEren berrikuspenean parte hartzeko webgunearen bidez (<https://participa.navarra.es/processes/revision-estrategia-territorial-navarra?locale=eu>). Webgune horretan, beharrezko dokumentazioa deskarga daiteke (NLEren zirriborria eta laburpen exekutiboa) eta beharrezkotzat jotzen diren ekarpenak egin daitezke.

Jarraian, NLEren zirriborroa aurkeztu ondoren bilkuran egindako ekarpen nagusien laburpena azaldu da. Parte-hartzaileei animatu zitzaien beren ekarpenak idatziz web-orriaren bidez bidaltzera, behar bezala kontuan har daitezten.

GALDERA ETA EKARPEN NAGUSIAK

Jarraian, saioan egindako galdera eta ekarpen nagusien laburpena azalduko da. Ez dira ipini pertsonen izenak, pribatutasuna babesteko arrazoiengatik.

- Zalantza handiak azaldu dira orain arte egin diren eta maila teorikoan mugitzen diren proiektu guztiak gauzatzeari buruz. Bazegoen NLE bat, baina ez dira emaitzarik ikusi, eta ekimenak berriro antolatzea planteatzen da, ekimen mordoa egongo balitz bezala, baina ez dira ikusten non dauden ekimen horiek.
- Kontua ez da NLEn (klima-aldaketa) edo GJHetan planteatzen diren gaiak premia bat ez izatea, baina gai larriagoak daudela esan dute, hala nola despopulazioa, zahartzea edo belaunaldi-errelebo eza, eta ez da argi ikusten tresna honek arazoari helduko dionik.
- Ean da turismoa mugimendu ekonomikoa sortzen ari den motor gisa ikusten dela, baina zerbitzuetan ere gabeziak daude: ez dago jateko tokirik, ez dago tabernarik, bankurik... Baliabide batzuk errentagarri bihurtu behar dira, eta hori Nafarroako Gobernuaren zeregina da. Eremu honetan lehen sektorea oinarritzkoa zen eta gaur egun bertan behera uzten ari da eta beharrezkoa da laguntzea sustapen-ekimenak daudenean.
- Hasitako prozesuarekiko mesfidantza adierazi da; izan ere, azken urteotan ez da aurrera egin, ez landa-eremuko gazteen kezketan ezta duela zazpi urte Pirinioetako Mahaian hitz egin zen horretan ere. Beharrezkoa da lurralde mugakideekin koordinatzea. 20 urtean behin proiektu berriekin iristen dira, eta gauza bera esaten da. Frantzian egiten den tratamenduarekiko aldea oso nabarmena da. Telekomunikazioen gaia lantzen ari dira, eta aurreikusitako inbertsioa Iruñerako eta Iruñerrirako izango da.

- 2011ko LAPetan parte hartu zenean deszentralizazioa landu zela adierazi da, baina ez da hala izan, Iruñea eta Iruñerria hazten ari baitira. Gestioak egiteko, Iruñera jaitsi behar da, eta hartu behar duten errepidea ez da hobetzen ari.
- Ingurumen Departamentuarekiko haserrea adierazi da; departamentu horrek 30 urte eman ditu dena debekatzen, baina duela 30 urte mendia hementxe bizi eta lan egiten zutenei esker zegoen horrela, eta ez haien planteamenduei esker (adibidez, 100 behi baino gehiago edukiz gero, ezin dute komunalak erabili bazkatzeko). Ingurumen-debeku asko daude, eta departamentu horrek oztopo asko jartzen dizkie jardueri.
- Gobernu berriek eskualdean askoz ere presentzia handiagoa dutela hauteman da.
- Esan da ez direla aurkitzen lehen sektorean edo zerbitzuetan jarduera garatu ahal izateko beharrezkoak diren lan-profilak.
- Zehaztu da 35 urte lehenago, hainbat garapen-proiektu/lurralde-estrategia zeudela, baina ez da bat bera ere egin: adibidez, Pirinio osoko zeharkako errepidea hobetzea (Iruña-Iparralde). Ez dago inbertsiorik, Ekomuseo-eskola profesionala proiektua Aezkoan, Arma Fabrika (Orreaga, etorkizuneko museo-zentroa).
- Zalantzak azaldu dira hauteskunde-urtean garatutako dokumentu batetik zer espero daitekeen eta hurrengo legegintzaldian jarraipena izango ote duen.
- Etxebizitzak birgaitzeko benetako laguntzen beharra planteatu da. Pirinioetako tipologia berezia dela eta (familia bakarra bizi den etxe handiak), zailagoa da egokitzea eta oso garestia. Ordezkatu beharreko amianto-teilatuak, beste erronka bat.
- Esan da ez dutela lurralde-ekitaterik behar. Lurralde-dibergentzian oinarrituta egin behar da, lurralde bakoitzaren beharrei eta espezifikotasunei erantzunez, lekuen ezaugarriekin bat datozen proposamenak garatu behar ditu, eta aurkeztutako dokumentuan eskema horien falta sumatzen da.
- Planteatu da lehen sektorea berez diskriminatuta dagoela, eta NPB baten mende ezin daitekela egon, eta zuzendu egin behar dela beharrezko lurralde-orekari eusteko.

- Adierazi da ez dagoela oreka ekonomikorik, ezta Pirinioen barruan ere: % 80ko finantzaketa publikoa dago, baina geratzen den % 20rako likidezirik ez badago, alferrikakoa da. Pirinioetako Mahaiak berme-funts bat proposatu zuen laguntza horretarako.
- Esan da diskriminatuta sentitzen direla baliabideen kudeaketari eta aprobetxamenduari dagokienez. Eremu horrek CO2 finkatzen du 11.000 ha-tan, baso-masa handi bat dago eta kanpoko enprekin ustiatzen da; enpresa horiek handiagoak dira eta baliabide gehiago dituzte, eta ez dute haien eremuko ura eskuratzeko eskubiderik, ez dute uraren gaineko eskumenik.
- Kontatuta da Nafarroako baso-masaren % 65-70 Pirinioetan dagoela. Duela 30 urte bertako biztanleen % 30 hauek ustiatzetik bizi zen. Gaur egun 3 edo 4 baso-enpresa daude, eta 2 itxiko dituzte.
- Ezinegona adierazi da Nafarroako Gobernuak –Ingurumen Departamentuak– jarduera ezberdinak garatzea ezinezkoa egiten duelako. Udalek eta kontzejuek ere ez dute laguntzen; izan ere, kontratuak lehiaketa publiko bidez ateratzen dira, eta, normala denez, baliabide gehien dituzten enpresek irabazten dute, ez bertakoek.
- Adierazi da ez dela erraza horretan lan egin nahi duten gazteak aurkitzea. Exodo- eta lehentasun-arazo bat dago; izan ere, tokiko 30 urtetik beherakoek nahiago dute Iruñera bizitzera joan eta asteburuan herrira itzuli.
- Halaber, adierazi da zerbitzuetako langileak Iruñetik iristen direla, eta plaza horiek bertako pertsonetarako izatea erraztuko duen klausularen bat proposatu beharko litzatekeela.
- Adierazi da lehen sektorea eta basogintza modernizatu egin behar direla, eta Nafarroako Gobernuak errentagarri egin behar dituela haien baliabideak, baina taldeak/enpresak ere bultzatuz.
- Esan da LAPek ez zutela ezertarako balio izan eta ez zutela eraginik izan; beraz, ez da positibotzat jotzen berdin funtzionatzen jarraitzea. LAPak ez ziren udal-eskalara jaisten, eta hori nola konponduko den jakin nahi da. Era berean, kezkatuta dago ekarpenak kontuan hartzeko zer egingo den.

- Mendingian lan egiteko zailtasuna azaldu da; eta bere irizpideen arabera, Ingurumen Departamentuak soilik oztopoak jartzen ditu eta lan egiteko hilabete erosoetan lan egitea eragozten du.
- Eskualdekatzea/zonakatzea kudeatzeko moduari buruzko mesfidantza eta kezka azaldu dira, ETKUekin gertatzen ari dena gerta ez dadin.
- Zalantzak azaldu dira NLEk energiaren gaiak nola landuko dituen, batez ere ezin badira plakak jarri Vianako Printzeak teiltatuak babesten dituelako.